

РЕШЕНИЕ

№ 5316

гр. София, 03.09.2021 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 12 състав, в публично заседание на 07.06.2021 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Наталия Ангелова

при участието на секретаря Елена Георгиева и при участието на прокурора Моника Малинова, като разгледа дело номер **7768** по описа за **2020** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Съдебното производство по делото е по реда на чл.203 и следващите от Административнопроцесуалния кодекс (АПК) във връзка с чл.1 от закона за отговорността на държавата и общините за вреди (ЗОДОВ).

Предмет на делото е исковата претенция на Л. К. с ЕГН [ЕГН], с постоянен адрес в [населено място], срещу Българска народна банка, за присъждане на обезщетение за вреди в размер на 117997,51 лв., която сума представлява разлика между размера на вложенията на ищеца в Корпоративна търговска банка АД в несъстоятелност (само К.), и изплатения гарантиран депозит.

В исковата молба са заявени следните основания на процесния иск:

„1. БНБ приложила с ретроактивно действие административни мерки, изразяващи се в изменение на възприети правила и методики за обезценка и отнемане със задна дата на вече издадено със Заповед № БНБ-43011/28.03.2014г. на подуправителя на БНБ разрешение за включване в капитала на К. от втори ред сума в размер на 35 млн. евро под формата на подчинен срочен дълг.;

2. Решението за отнемане на лиценза на търговската банка било взето в резултат на административен подход, насочен към изменение със задна дата на правилата и процедурите на К. за определяне на обезценките на кредитните експозиции, по който начин се засягат правата и интересите на клиентите на банката; приетата методика предвижда отчитане на бъдещи загуби в кредитния портфейл, в противоречие с М. 39; неправилно е приета датата, към която се извършва обезценката;

3. БНБ отнела лиценз на К. въз основа на одиторски доклад, изготвен от [фирма], [фирма] и [фирма] от 20.10.2014г., който не е съставен въз основа на одит на финансова информация или преглед, извършен в съответствие с Международните одиторски стандарти и в който не се съдържа мнение върху релевантна финансова информация, съответно който не отговаря на изискванията на действащото право. По този начин били нарушени чл. 17, 52, 53 и 54 ХОПЕС и чл. 120 от Договора за функциониране на ЕС вр. чл. 3 от Договора за Европейския съюз, както и чл. 24 от Регламент /ЕС/ № 575/2013г. на Европейския парламент и на Съвета от 26.06.2013г. относно пруденциалните изисквания за кредитните институции и инвестиционните посредници;

4 В нарушение на чл. 63-65 от ДФЕС спрямо К. е приета най-тежката, непропорционална форма на специален надзор, като е отнета и възможността на длъжниците да погасяват своите задължения към търговската банка.

Действията на квесторите и на БНБ не са насочени към оздравяване на банката, тъй като се подбуждат практики на прехвърляне на парични вземания по депозитни сметки на стойности над 100000 евро, депозантите са провокирани да търсят незабавна ликвидация на риска с цената на неразумен и отявлено спекулативен грабителски дискаунт в полза на носителите на големи кредитни задължения към К.; заобикаляни са реда и условията за реализиране правата на депозантите за стойностите над 100000 лв; посредством счетоводни трикове и наложена схема на стойностно прихващане по кредитните задължения с цедираните вземания по негарантираните депозити е постигната декапитализация на активи на К. за около или над 1,1 млрд. лева, представляващи стойността на която възлизат регистрираните от квесторите прихващания в периода 20.06.2014г. – 04.11.2014г.

5. Въз основа на Одитен доклад № 115 от октомври 2015г. на Сметната Палата на Република България за извършен одит на изпълнението „Ефективност и ефикасност на банковия надзор, осъществяван от БНБ за периода от 01.01.2012г. до 31.12.2014г., ищецът твърди, че осъществяваният от БНБ банков надзор не е ефективен и ефикасен, поради липса на механизъм за взаимодействие и координация, концентриране на правомощия и отговорност в подуправителя на управление „Б. надзор, неангажираност на УС и на управителя на БНБ с надзорния процес, недостатъчна координация и отчетност, липса на подробна регламентация на контролните правомощия на главния директор на управление „Б. надзор“, възможност за неформални мерки за въздействие, в противоречие със ЗКИ, липса на стратегия за осъществяване на надзорна дейност, липса на изградена система за управление на рисковете от нередности и измами.“.

В изпълнение на указания на касационната инстанция – Решение № 10095/22.07.2020г. по адм.д.5693/2017г. на ВАС, в съдебно заседание от 30.11.2020г. по делото, съдът предостави възможност на ищеца да уточни исковата молба. Ищецът чрез адв. С. посочи, че са налице две основания - нарушение на правото на ЕС и на националното право, като не уточни размер и период на всеки от двата иска, както изисква касационната инстанция. Във връзка с доказателствата адв. С. поддържа искането да бъде допуснат като доказателство по делото окончателният доклад на одиторските фирми, въз основа на който е отнет лицензът на К., алтернативно - за експертиза. По възраженията на другата страна уточни, че нарушаването на правото на ЕС се основава на действия на БНБ, а нарушаването на норми на националното право - на бездействия на и единствено на неосъществения ефективен банков надзор -

БНБ чрез Подуправление "Б. надзор" не е извършила посочените действия, конкретно уточнени на стр.15,16,17 и половината от стр.19 от исковата молба, това били най-важните бездействия, бил приложен Одитния доклад на Сметната палата, в който подробно са описани. Адвокат С. изрично уточни, че не поставя въпроса за неправомерното отнемане на лиценза на К. от БНБ. Одитният доклад на трите одиторски фирми е цитиран в частта на исковата молба, касаеща нарушения на правото на ЕС.

След така направеното уточнение от ищеца, в определение по делото от 13.01.2021г. във връзка с указанията на касационната инстанция, съдът е дал изрични указания на ищеца както по правото, така и по доказателствата, във връзка с което ищецът чрез адв. С. в молба по делото от 23.02.2021г. е допълнил следното:

1)По размера на вредите,предявени на основание допуснато нарушение на правото на ЕС и националното право.

1.Причинените вреди са уточнени отново общо - в размер на 117 997, 51 лв., която сума представлява разликата между размера на вложенията на ищеца в К. и изплатеният му гарантиран депозит, исковия период е от 20. 06. 2014 год., когато К. е поставена под особен надзор, до момента на молбата, тъй като ищецът не е получил достъп до тези свои средства- първоначално поради поставяне на К. под специален надзор и ограничаване на всички банкови операции, извършвани от нея, а впоследствие- поради отнемане лиценза на банката и обявяването ѝ в несъстоятелност, която продължавала и до сега, като не съществували реални възможности тази сума да бъде възстановена в патримониума на ищеца в нейния пълен размер.

Ищецът уточнява, че доколкото тази сума е една, не можело и нямало възможност да се направи разграничение каква част от нея е вследствие на нарушени норми на правото на ЕС.

2.По въпроса дали вредите се претендират от отнемането на лиценза на [фирма] в несъстоятелност в нарушение на норми по националното право и от конкретен акт на БНБ, в това число отменен по съответния ред, е уточнено следното: „вредите се претендират не толкова от отнемане лиценза на К. (въпрос, който не може да бъде пререшаван), а от действията и бездействията на ответника, подробно посочени в исковата молба и уточняващите молби, които противоправни действия и бездействия са довели до поставянето ѝ под специален надзор, а впоследствие- и до отнемане на лиценза ѝ.“

3.По предявения иск при условията на евентуалност, уточнен като предявен на основание бездействие на Подуправление «Б. надзор» на БНБ, ищецът следваше да посочи от неизпълнението на кои точно конкретни фактически задължения за банков надзор претендира вредите, като съдът указа да уточни правната разпоредба, по силата на която за посоченото подуправление е възникнало конкретно задължение за фактическо действие - вид на задължението и срок за извършването му. По тези указания на съда адв. С. в разглежданата молба-уточнение е посочил общо заглавията на Закон за БНБ и Закон за кредитните институции, на Правилник за функциите и отговорностите на структурните звена и за компетентностите на ръководните длъжностни лица в БНБ, който не можело да бъде открит на сайта на БНБ или в правно информационни системи, като поиска ответника да го представи. В случай, че и други вътрешни нормативни актове уреждат извършването на банковия

надзор, ответната страна следвало да посочи кои са те и да бъде задължена да ги представи. Едва след това можело да бъде посочено кои са фактическите задължения, които не са извършени от БНБ и Подуправление «Б. надзор».

4. По останалите елементи на иска за вреди от нарушение на правото на ЕС и указаната му тежест да посочи доказателствата, а именно: причините, поради които той счита, че съществува причинно-следствена връзка между тези действия, и вредата, която твърди, че е понесъл, както и характерът и размерът на тази вреда, от страна на ищеца е посочено следното:

Ако по време на специалния надзор БНБ не била въвела практики, посочени в исковата молба, имащи за свой правен резултат влошаване положението на К. до степен на поставянето ѝ в състояние, което формално да покрие критериите по ЗКИ за отнемане на нейния лиценз, то К. не би била с отнет лиценз и в производство по несъстоятелност. Вредата, понесена от ищеца била отнемането на правото му свободно да разполага с вложенията си в К. - е имуществена по своя характер, и в размер на разликата между изплатеният му гарантиран депозит в размер на 196 000 лв. и пълният размер на влога му в К., която разлика възлиза на 117 997, 51 лева.

5. По претенциите за вреди, основани на националното право - да уточни причинно-следствената връзка между тези бездействия и характерът и размерът на тази вреда, от страна на ищеца е посочено, че ако БНБ е упражнявала ефективен банков надзор, то изведените в решенията от 06.11.2014 год. проблеми в К., биха били установени на значително по-ранен етап, и при своевременно предприети мерки за тяхното отстраняване, не би се стигнало до поставянето на К. под особен надзор в най-тежката му форма и до отнемане на лиценза ѝ. Вредата и в този случай се изразявала в отнемането на правото на ищеца свободно да разполага с вложенията си в К., и е в размера на разликата между изплатеният му гарантиран депозит в размер на 196 000 лв. и пълният размер на влога му в К., която разлика възлиза на 117 997, 51 лева.

Ответникът – Българска народна банка, чрез адв. Г., в отговор на исковата молба, пред съда в ход по същество и в писмена защита оспори изцяло исковата претенция, претендира присъждане на разноси. Ответникът представи доказателства - частични сметки за разпределение на налични суми между кредиторите на К. - първа, втора, трета и частична сметки.

Ответникът в писмената защита на първо място изтъква, че не са налице елементите по чл.1 ЗОДОВ за ангажиране на отговорността му за вреди, като освен основанията по националното право, счита, правото на ЕС - решението по дело С-222/02, Р., не регламентира самостоятелна възможност депозантите да търсят отговорност от банковите надзорни органи за лош или недостатъчен надзор, потвърдено в решението по дело С-501/18, счита, че със същото решение е прието, че правото на ЕС не дава основание за обезщетение за забавеното изплащане на гарантирания размер на депозита или поради недостатъчен надзор от страна на националните компетентни органи над кредитна институция. Счита, че БНБ не извършва административна дейност спрямо ищеца, като излага доводи, че като надзорна институция упражнява правомощията си по отношение на поднадзорни лица, каквито са банките.

По същество счита, че ищецът не е доказал твърденията си за вредоносен резултат. Счита, че за ищеца не били настъпили вреди, тъй като салдото по сметките му е включено в списъка на вземанията на кредиторите на К. към масата на

несъстоятелността, и ищецът продължавал да е такъв кредитор. Фактът, че поради изплащане на вземането по специалния ред на З., не означавало, че за него е настъпила вреда в размера на неговото вземане. Ищецът продължавал да е собственик на паричните си средства и следователно, не е претърпял вреда. БНБ не участвала в производството по изплащането на вземанията при несъстоятелност, поради което не можело да отговаря за това кога, как и колко от вземането на кредиторите на банката ще бъде изплатено. Върху вземането на ищеца била начислена законна или договорна лихва в качеството му на кредитор по несъстоятелността.

На следващо място се претендира, че не е налице незаконосъобразен акт на БНБ, от който да е тръпнал вреди. БНБ не разполагала с административни властнически правомощия спрямо вложителите. На следващо място се оспорва твърдението за неефективен надзор. Ищецът не посочил кое конкретно разписано от закона задължение БНБ не е изпълнила. Счита, че неизпълнение на задължение за волеизявление в срок не би представлявало бездействие по чл.204, ал.4 АПК, а следвало да се възприеме като мълчалив отказ за издаване на индивидуален административен акт. Също оспорва, че са нарушени норми с директен ефект по правото на Общността, като се позовава, че към 20.06.2014г. К. вече е била неплатежоспособна, както било установено с Решение №1443/03.07.2015г. по т.д.[ЕИК] г. на Софийски апелативен съд, който е определил 20.06.2014г. като начални датата на неплатежоспособността.

Временното преустановяване на плащанията имало за цел да възстанови или запази финансовото състояние на институцията, в какъвто мисъл било Решение № 79/25.06.2016г. на УС на БНБ, както и писмо от 25.06.2014г. в защита на обществения интерес. Посочва т. 107 – 1-8 от решението по дело С-501/18, а действията на БНБ не биха могли да нарушават чл.1 от Протокол 1 към Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, тъй като БНБ не принадлежала към системата на държавните органи. Правото на собственост на ищеца не било нарушено, тъй като през целия процесен период имал вземане от банката, същото нито било погасено нито намалено, напротив, съгласно чл.119 ЗКИ било олихвявано през времето на целия специален надзор. Също изтъква довод, че правото на собственост не било безусловно.

На следващо място ответникът изтъква, че не била налице и пряка причинно-следствена връзка, тъй като не било посочено от ищеца конкретно разписано действие, което не е било изпълнено от страна на БНБ. Дори и да било установено, че БНБ не е извършвала ефективен контрол върху дейността на К., то това обстоятелство не е довело до неплатежоспособността на К.. начинът на удовлетворяване на кредиторите в производството по несъстоятелност на банката било законово регламентирано и в него не участвала БНБ.

На последно място се оспорва искането на ищеца за присъждане на разноски, позовава се на Определение № 2/20.04.2021г. по тълкувателно дело №1/2019г. на ОСС на ГК на Б. и ОСС но I и II колегия на ВАС, в което било възприето, че ЗИДЗОДОВ ДВ бр.94/2019г. следва да се прилагат не само за подадените след влизането в сила искове но и за заварените дела. Иска съдът да отхвърли изцяло процесния иск, претендира разноски за всички инстанции.

ПРОКУРОРЪТ при второто разглеждане на делото е представил заключение за неоснователност на исковата претенция, иска от съда да отхвърли същата.

При второто разглеждане на делото са приети само писмени доказателства.

Първоначално искът е разгледан по адм.д. 1619/2016г. на АССГ – Решение № 454 от 23.01.2017г., но с на Решение № 10095/22.07.2020г. по адм.д. 5693/2017г. на ВАС, в посочената част решението е отменено и върнато за ново разглеждане със задължителни указания относно следното:

1. За статута на Българска народна банка и нейната пасивна процесуално и материалноправна легитимация, по приложимостта на чл.8, ал.3 ЗОДОВ, са приети за необосновани твърденията за обратното, следователно, БНБ е надлежен ответник по иска ;

2)Прието е, че съдът при първото разглеждане на иска - по адм.д. 1619/2016г. на АССГ, допуснал смесване на различни субективни материални права, които могат да бъдат потвърдени или отречени със сила на присъдено нещо в различни по вид производства: „ *Правото на обезщетение за вреди, чиято защита е предвидена в чл. 1 ЗОДОВ, се реализира именно по исков ред пред административните съдилища. Друг ред за получаване на същото обезщетение, произтичащо от съответния фактически състав за възникване на отговорността, липсва. Това вземане е равно по размер, но не е идентично с вземането на касатора в производството по несъстоятелност. Отделен е въпросът как наличието на друго вземане към трето лице, произтичащо от договорно правоотношение, но в същия размер и заявено в производството по несъстоятелност, респективно неговото реализиране, биха се отразили на основателността на иска.*“

3)Според касационната инстанция, при първото разглеждане на делото съдът не е съобразил, че ищецът се позовава освен на нарушения на вътрешното право, също и на нарушаване на правото на Европейския съюз, във връзка с което претендира обезщетение, изложени са съображения за доказателствения стандарт - „*по исковете по чл.1 ЗОДОВ и по тези за обезщетяване на вреди от нарушаване правото на Европейския съюз е различен. Действително, и в двата случая е необходимо да са налице вреди в причинна връзка с противоправно поведение, но докато искът с правно основание чл.1 ЗОДОВ има като основание отменен административен акт или противоправно действие или бездействие, отговорността на държавата за вреди от нарушаване на правото на ЕС не е обусловено от отмяната на административни актове. В този смисъл, позоваването на съда на влезлите в сила актове за поставяне на К. под особен надзор и за отнемане на лиценза би било относимо към спора само ако искът се основава на нарушения на националното право. За възникване на отговорност за нарушаване на правото на ЕС е необходимо предмет на нарушената правна норма на Съюза да е предоставянето на права на частноправните субекти, нарушението на нормата да е достатъчно съществено и да съществува пряка причинно-следствена връзка между нарушението и претърпяната от частноправните субекти вреда. В този фактически състав не влиза изискването за наличие на отменен*

административен акт, а преценката за нарушаване на правото на ЕС, дори посредством издаването на административен акт или посредством действия и бездействия по повод на неговото издаване следва да бъде извършена по същество от съда.“

4) Касационната инстанция е приела на следващо място, че на ищеца не са дадени никакви конкретни указания по доказателствената тежест, при новото разглеждане на делото следва да бъде извършено следното:

„При новото разглеждане, съобразявайки изложените в исковата молба факти, административният съд следва изрично да съобрази, че е предявен освен иск, който може да бъде квалифициран като такъв по чл.1 ЗОДОВ, доколкото се твърди нарушаване на правомощията на БНБ по националното право, и иск за вреди от нарушаване правото на ЕС. Съответно следва да се изиска уточнение от ищеца във връзка с размера на обезщетението по всяка от тези претенции. След съответно уточнение и при съобразяване на изискуемия доказателствен стандарт, на ищеца следва да бъдат дадени конкретни и подробни указания по доказателствената тежест. Съдът следва да събере относимите към спора доказателства, като тези, свързани с основанието на иска, са винаги относими и неудобствата и затрудненията във връзка със събирането им не могат да бъдат извинение това да не бъде сторено. Съдът е длъжен да съобрази и принципа на служебното начало, като предвид експертната преценка, която се изисква във връзка с обсъждане на съображенията на ищеца по същество, може да назначава експертиза и служебно, без такава да е поискана от ищеца. Елементите от фактическия състав на отговорността по чл.1 ЗОДОВ и на отговорността за нарушаване на правото на ЕС следва да бъдат подробно обсъдени. По-конкретно съдът следва да посочи дали нормите на националното право и на правото на ЕС, посочени в исковата молба, са нарушени, а във връзка с ангажиране отговорността за нарушаване на правото на ЕС следва да се извърши преценка и дали е налице особено съществено нарушение, съгласно изведените в практиката на Съда на Европейския съюз критерии. (...) Факторите, които трябва да се вземат под внимание в това отношение, са степента на яснота и прецизност на нарушената правна норма, обхватът на свободата на преценка, която нарушената норма предоставя на националните органи, извинимият или неизвиним характер на евентуална грешка при прилагане на правото, умишленият или неумишлен характер на допуснатото нарушение или причиненото увреждане. Съдът следва да формира изрично становище дали от посочените в исковата молба действия и бездействия е възможно да произтекат описаните вреди, и то в пряка причинно-следствена връзка. Съдът следва да формира и изрично становище по въпроса налице ли е настъпила вреда, за какъв период и какъв е нейният размер.“

Съдът е изпълнил указанията на касационната инстанция и като е постановил изрично определение по делото от 13.01.2021г. Ищецът не е разграничил в изпълнение на указанията на настоящия съд и касационната инстанция, да посочи размер на вредите от нарушение на правото на ЕС и от нарушение на националното право. Доколкото в уточнението е посочено, че второто

основание се претендира при условията на евентуалност, то следва, че са предявени в един и същ размер, но за различен период, в който са търпяни вредите.

Административен съд София-град, първо отделение, 12 състав, като взе предвид дадените задължителни указания на касационната инстанция, извършените процесуални действия по изпълнението им, обсъди доказателствата по делото, приема от правна и фактическа страна следното:

По фактите, относими към вземанията на ищеца, предмет на делото

При първото разглеждане на делото е установено, че ищецът е имал открити сметки в К. и вземане от търговската банка след изплащане на гарантирания размер на депозитите му. На 01.10.2010 г. между К. от една страна и ищеца, от друга страна, е сключен Рамков договор за платежни услуги за потребители, към който са сключени и два анекса както следва:

1.Анекс № 85661 от 21.09.2012 г., по силата на който К. е открила на Ищеца сметка в щатски долари за съхранение на пари при условията на преференциален безсрочен депозит. Съгласно чл. 5 от него, К. олихвява депозиранията сума по текущ годишен лихвен процент, в зависимост от размера на депозиранията сума, като той достига 6.5 % при депозит над 25 000 щатски долара.

Видно от писмо от К. - от дата 08.12.2016г., по сметката на ищеца в щатски долари към 05.11.2014г. главницата е в размер на 176 112,82 U., по тази сметка е осчетоводена **лихва на 06.11.2014г. в размер на 6 869,73 U.**

2.Анекс № 101959 от 26.03.2013 г., по силата на който К. е открила на Ищеца сметка в евро за съхранение на пари при условията на преференциален безсрочен депозит. Съгласно чл. 5 от него, К. олихвява депозиранията сума по текущ годишен лихвен процент, в зависимост от размера на депозиранията сума, като той достига 7.5 % при депозит над 25 000 евро.

Видно от писмо от К. - от дата 08.12.2016г., по сметката на ищеца в евро към 05.11.2014г. главницата е в размер на 4 029,05 E. по тази сметка е осчетоводена лихва на 06.11.2014г. в размер на 128,99 E..

3.Освен посочените лихви, според т.3 от писмото та К., за периода от 30.06.2014г. до 06.11.2014г. на ищеца са начислени и възнаградителни лихви - по сметката в щатски долари - 1 169,19 U., и по сметката в евро - 3,84 E..

Видно от т.2 на писмото от К., на 06.11.2014г. за ищеца Л. К., е изпратена информация за подлежащата на изплащане сума към Фонда за гарантиране на влоговете в банките (ФГВБ), в съответствие с чл.4, ал.1 и ал.2 от закона за гарантиране на влоговете в банките (отм. ДВ бр.62/2015г., като в посочената сума се включвали и начислени лихви към датата на решението на БСНБ по чл.23, ал.1 ЗГВБ(отм.) - 06.11.2014г.

Също по т.4 от писмото на К. и е посочено, че вземането на Л. К. в размер на 117 997,51 лв. е включено под №3886 в списъка по чл. 66, ал.7, т.1 от Закона за банковата несъстоятелност (З.) на приетите от синдика на К. вземания, по които не са направени възражения, обявен в търговския регистър по партидата на дружеството под № 20160514095154 с поредност на

удовлетворяване по чл. 94, ал.1, т.4 от З..

Следователно, ищецът в качеството си на депозант в К. АД в несъстоятелност, има вземане в размер на размер на 117 997,51 лв., което включва както главници така и начислени лихви по депозити и възнаградителни лихви към 06. 11. 2014г. За вземането си в посочения размер ищецът има качеството на кредитор в производството по несъстоятелност на К. (АД) в несъстоятелност. Същото вземане ищецът претендира и от държавата като обезщетение за вреди.

От приетите по настоящото дело писмени доказателства - сметки за разпределение на налични суми между кредиторите на К. - първа , втора, трета и четвърта частични сметки, се установява следното:

1.Първа частична сметка от 02.03.2017г. в която ищецът Л. К. е включен под № 3767 и със сумата от 13 041,97лв., основанието е чл.94, ал.1, т.4 от З. - л. 48-49 от делото

2.Втора частична сметка то 25.04.2017г., в която ищецът Л. К. е включен под № 3767 и за сумата от 13 335,48лв. на същото основание - л. 50-51 от делото;

3.Трета Частична сметка от 24.08.2020г. , в която ищецът Л. К. е включен под № 3765 и за сумата от 10219,15лв. и на същото основание от З., - лист 52-53 от делото;

4.Четвърта частична сметка от 17.02.2021г., в която ищецът Л. К. е включен под № 3752 и за сумата от 6 026,47лв. и на същото правно основание.

Ищецът е включен в посочените сметки общо за сумата от 42 623,07лв. Частичните сметки за разпределение са обявени в Търговския регистър по партидата на К. АД (н), ЕИК[ЕИК], при свободен достъп до регистъра, публично е обявено и изплащането на сумите по всяка от частичните сметки. Така изплащането по първата частична сметка е от 09 май 2019г. и приключва с изтичането на 5-годишен давностен срок с начало от същата дата, идентично изплащането на вземанията на кредиторите по втората частична сметка е с начало 8 септември 2020 г., по четвъртата частична сметка - 30 март 2021 г. Публично е обявена и банката, чрез която кредиторите, в това число и ищеца, могат да получат вземанията си - клоновете на [фирма] и в рамките на работното време.

След набиране на достатъчно парични средства в масата на несъстоятелността, синдикът на К. АД (н) е задължен да състави следваща сметка за разпределение на суми в съответствие с Глава VIII Закона за банковата несъстоятелност. Към момента на приключване на устните състезания по делото, са обявени само посочените по-горе четири сметки за разпределение.

Следователно, частично – в размер на сумата от 42 623,07лв., представляваща част от вземанията на ищеца от К., в качеството му на депозант, към момента на устните състезания, е опровергано твърдението му, че същият е лишен изцяло от тези средства поради поставянето на К. под особен надзор първоначално, а впоследствие-поради отнемането на лиценза банката и обявяването ѝ в несъстоятелност. Ищецът е имал възможността да се ползва от тази сума от датите, обявени за изплащане по всяка от частичните сметки. Опровергано е и твърдението му, че няма реални възможности да бъде възстановена в патримониума на ищеца, на което се и

основава процесният иск за вреди.

Следователно, за частта от исковата претенция до размера на 42 623,07лв., ищецът в едно и също качество претендира сумата на двойно основание - като обезщетение за вреди (деликт) от Държавата, и същевременно по силата на договорно (облигационно) правотоношение в качеството му на кредитор в производството по несъстоятелност, същият най-малкото е поканен да получи плащане на същата сума.

За остатъка от сумата до пълния размер на процесния иск - в размер на 75 374,44 лв., ищецът продължава да бъде кредитор в производството по несъстоятелност на К..

По твърденията на ищеца, че в нарушение на правото на ЕС, актовете на УС на БНБ, на които основава претенцията си за вреди, имат ретроактивно действие:

Ищецът основава претенцията си за вреди от нарушение на конкретни норми по правото на ЕС поради ретроактивно прилагане на административни мерки в хода на особения надзор са нарушени чл.17 и чл.54 от Хартата за основните права по правото на ЕС, нарушение на чл.120 ДФЕС, и на чл.63-65 ДФЕС. Ищецът посочва, че конкретните действия от страна на БНБ са следните: решението на БНБ от 20.06.2014г. за поставянето на К. под специален надзор; решението на УС на БНБ от 31.07.2014г. със задължителни предписания до 20.08.2014г. квесторите да извършат промени във вътрешните правила и процедури; -решението на УС на БНБ от 06.11.2014г. за отнемане на разрешението на К., дадено със Заповед №БНБ-43011/28.03.2014г. на подуправителя на БНБ, ръководещ управление "Б. надзор"; както и решението на УС на БНБ за отнемане на лиценза на К..

След като съдът в изпълнение на указанията на касационната инстанция е указал изрично на ищеца да посочи конкретните действия и бездействия, от които претендира вредите, съдът следва да ограничи преценката си за основателността на процесния иск само въз основа на изрично посочените основания - актове на БНБ от ищеца в молбата му по делото от 23.02.2021г. Съдът поради това не следва да обсъжда всички останали факти, посочени в исковата молба, доколкото първоначално са предявени два обективно съединени иска срещу ответника, изложени са общи основания, а предмет на настоящото производство е само вторият от тях. Що се касае до докладите на одиторите, то докладът на одиторите от Ъ. енд Я. О. до квесторите, е представен по делото като приложение 19 към исковата молба. Видно от последната му страница, същият е конфиденциален, не е предназначен за използването му като доказателство или друго заключение в съдебни или други производства - л. 15 от него. Ищецът не мотивира относимост на доклада по какъвто и да е начин към предявените основания, освен това същият е обсъден като относим към решението за отнемането на лиценза, по който въпрос е уточнено, че самото решение не се оспорва.

По твърдението, че тези актове имат ретроактивно действие, съдът приема за установено следното:

1) Решението на БНБ от 20.06.2014г. за поставянето на К. под специален надзор

С Решение № 73/20.06.2014г. на УС на БНБ, допълнено с Решение № 74/22.06.2014г., поради опасност от неплатежоспособност, за срок от три месеца, К. е поставена под специален надзор и са назначени квестори, спряно е изпълнението на всички задължения на банката и е забранено да извършва всички дейности, съгласно банковия ѝ лиценз. Решението е мотивирано със спиране на плащанията към клиенти поради недостиг на ликвидни средства, настъпило в резултат на масирано теглене на средства, за което БНБ е уведомена с две писма от изпълнителните директори на К. от същата дата. Правните основания са разпоредби по ЗКИ - чл.115, ал.2, т. 2 и т.3. Във връзка със ситуацията с К. и свързаната с нея Банка В., също учредена и установена в България – групата К., в прессъобщение от 22 юни 2014 г. БНБ обявява, че целта е да запази финансовата стабилност на страната, посочва и действията за постигането на целта със срок до 20 юли 2014г., сред които и осигуряването на ликвидност за пълното удовлетворяване на кредиторите.

Решение № 73/20.06.2014г. на УС на БНБ, допълнено с Решение № 74/22.06.2014г. за поставянето на К. под специален надзор и налагането на ограничения, е със срок на действие три месеца, т.е. действа напред във времето. Следва за изчерпателност да се посочи, че в исковия период с Решение №114/16.09.2014г. УС на БНБ е удължил до 20.11.2014г. срока на мерките за надзор по отношение на К., с мотиви, че първоначалните основания продължават да съществуват, в това число недостатъчна ликвидност.

2) Решението на УС на БНБ от 31.07.2014г. със задължителни предписания до 20.08.2014г. квесторите да извършат промени във вътрешните правила и процедури;

Посоченото решение е възпроизведено в прессъобщение от същата дата, представено като приложение 9 към исковата молба. Съдържанието на решението, посочено в уточненията на иска, съответства на т. 2.5 от решението. На основание чл.107, ал.3 ЗКИ, УС на БНБ е издало задължителни предписания на квесторите на К. АД в несъстоятелност, "До 20.08.2014г. да извършат промени във вътрешните правила и процедури за определяне на обезценките по кредитни експозиции с цел обезценките на експозиции със съществени нарушения в обслужването да се определят на индивидуална основа, с което да се постигне пълното съответствие с МСФО.

Решението на УС на БНБ от 31.07.2014г. със задължителни предписания до 20.08.2014г. квесторите да извършат промени във вътрешните правила и процедури, с цел обезценките на експозиции със съществени нарушения в обслужването да се определят на индивидуална основа, с което да се постигне пълното съответствие с МСФО, също няма основание да се счита, че има ретроактивно действие. Съответствието на обезценките на кредитните експозиции с Международните стандарти за финансови отчети произтича не от промяната на правилата, дори не и от съществуването им, а от обстоятелството, че международните стандарти следва да се спазват и

прилагат като част от правото на ЕС.

Така съгласно чл.1 от Регламент (ЕО) № 1606/2002 на Европейския парламент и на Съвета от 19 юли 2002 година за прилагането на международните счетоводни стандарти, Този регламент има за цел приемането и използването на международните счетоводни стандарти в Общността с оглед хармонизиране на финансовата информация, предоставяна от дружествата и посочена в член 4, за да може да се постигне висока степен на прозрачност и сравнимост на финансовите отчети, а по този начин и ефективно функциониране на капиталовите пазари в Общността и на вътрешния пазар. Според чл.2 от този регламент, "международни счетоводни стандарти" включват Международните счетоводни стандарти [I. A. S. (I.)], Международните стандарти за финансова отчетност [I. F. R. S. (IFRS)] и свързаните с тях тълкувания (S.-IFRIC interpretations), последващите изменения на тези стандарти и свързаните с тях тълкувания, бъдещите стандарти и свързаните с тях тълкувания, издадени или приети от Съвета по международните счетоводни стандарти [I. A. S. B. (IASB)]. Съгласно чл.11 от регламента, влиза в сила на третия ден след датата на публикуването му в Официален вестник на Европейските общности, регламентът е задължителен в своята цялост и се прилага пряко във всички държави-членки. Регламентът е Обн. Л. ОВ. бр.243 от 11 септември 2002г.

Следователно, цитираните в решението на УС на БНБ МСФО, следва да се прилагат като част от правото на ЕС, на основание на Регламент (ЕО) № 1606/2002, МСФО са действащо право от преди датата на решението от 31.07.2014г. на УС на БНБ. Следователно, тъй като с решението на основание чл.107, ал.3 ЗКИ, УС на БНБ е издало задължителни предписания на квесторите на К. АД в несъстоятелност, "До 20.08.2014г. да извършат промени във вътрешните правила и процедури за определяне на обезценките по кредитни експозиции с цел обезценките на експозиции със съществени нарушения в обслужването да се определят на индивидуална основа, с което да се постигне пълното съответствие с МСФО.", то с него се цели съответствие с действащо право на ЕС .

Понятието за ретроактивно действие не може да се свърже с такава административна мярка, доколкото няма за цел да приложи нова правна уредба към вече възникнали към дата на влизането ѝ в сила юридически факти. Очевидно случаят е обратен, касае се за прилагане на действащо право - за прилагане на МСФО към възникнали по време на действието му юридически факти.

Следователно, решението на УС на БНБ от 31.07.2014г. със задължителни предписания към квесторите, няма ретроактивно действие.

3)Решението на УС на БНБ от 06.11.2014г. за отнемане на разрешението на К., дадено със Заповед №БНБ-43011/28.03.2014г. на подуправителя тна БНБ, ръководещ управление "Б. надзор".

На 06.11.2014г. с решение на УС на БНБ, на основание чл. 103, ал. 1, т. 1 от ЗКИ, във връзка с чл. 62, буква „а” и чл. 63, буква „в” от Регламент (ЕС) № 575/2013, чл. 103, ал. 2, т. 25, чл. 103, ал. 4 и чл. 151, ал. 1 - 3 от ЗКИ, е отнето разрешението за увеличение на капитала на К. с предоставени средства по договор за заем, дадено със Заповед №БНБ-43011/28.03.2014г.

на подуправител на БНБ, по съображения, че К. е финансирала заемодателя и средствата по договора са осигурени от самата банка. Както се посочва в исковата молба. Съгласно последната заповед на подуправителя, е позволено на К. да включи в капитала си от втори ред сумата в размер на левовата равностойност на 35 млн. евро, привлечена по силата на договор за предоставяне на заем под формата на подчинен срочен дълг, сключен на 24.03.2014г. между банката в качеството ѝ на заемател, и "Технологичен център - Институт по микроелектроника (ТЦ-ИМЕ) АД, в качеството на заемодател.

Посоченото решение е възпроизведено в прессъобщение на БНБ от същата дата, представено към исковата молба - Приложение 17. В същото са посочени подробно основанията, довели до посоченото решение, а именно - установеното при надзорната инспекция в К., извършена в периода 04.07.2014 - 14.10.2014 г., на база данни към 30.06.2014 г., констатациите от която били отразени в доклад № БНБ-125089/27.10.2014 г. При инспекцията било установено, че банката е финансирала непряко заемодателя и цялата вноска от него към К. по договора е направена със средства, осигурени от самата банка. Описани са конкретни факти за отпуснати кредити на конкретни лица от 25.03.2014г. и извършени преводи на цялата сума по кредита на конкретни две дружества, които като краене резултат са преведени по сметка на ТЦ-ИМЕ в същата банка, дружеството заемодател на К..

За тези нарушения била уведомена Софийска градска прокуратура. за пълнота следва да се посочи, че на обществеността е оповестен доклад „Моделът К.“, обобщаващ основанията на повдигнато обвинение срещу 18 лица, сред които и длъжностни лица от БНБ за неизпълнение на служебни задължения във връзка с надзора. (<https://www.prb.bg/bg/news/aktualno/specializiranata-prokuratura-predade-na-sd-18-lica/>), образувано е наказателно дело, понастоящем висящо пред Специализирания наказателен съд.

Решението на УС на БНБ от 06.11.2014г. за отнемане на разрешението на К., дадено със Заповед №БНБ-43011/28.03.2014г. на подуправителя на БНБ, ръководещ управление "Б. надзор", също няма ретроактивно действие, а съставлява акт на осъществен пруденциален надзор от компетентен орган за спазването на изискванията за формиране на елементите на капитала на кредитна институция.

Видно от правните основания за издаването му - чл. 103, ал. 1, т. 1 от ЗКИ, във връзка с чл. 62, буква „а“ и чл. 63, буква „в“ от Регламент (ЕС) № 575/2013, чл. 103, ал. 2, т. 25, чл. 103, ал. 4 и чл. 151, ал. 1 - 3 от ЗКИ, е издадено и на основание норми по правото на ЕС с пряка приложимост.

Съгласно чл.63, буква в) от Регламент (ЕС) № 575/2013, която разпоредба е озаглавена "Инструменти на капитала от втори ред", : Капиталовите инструменти и подчинените заеми са инструменти на капитала от втори ред, ако са изпълнени следните условия: (...) в) закупуването на инструментите или предоставянето на подчинените заеми, в зависимост от случая, не се финансира пряко или непряко от институцията;" С разглежданото решение УС на БНБ е установил именно нарушаването на тази забрана още към датата на заповедта на подуправителя - 28.03.2014г. Видно от фактическите

основания, съставляващи мотивите на решението, се касае за отпуснати кредити на 25.03.2014г. на 5 лица и извършени преводи на сумите по кредитите опосредено като краен резултат към заемодателя по договора с КБ за подчинен срочен дълг, а заемодателя на същата дата е превел към банката 35 млн. евро. Ползването на тази сума за издаването на разрешението по Заповед №БНБ-43011/28.03.2014г. на подуправителя на БНБ, ръководещ управление "Б. надзор", е квалифицирано като нарушаващо забраната чл.63, буква в) от Регламент (ЕС) № 575/2013 с процесното решение.

В чл.103, ал.1 от ЗКИ са определени нарушенията, при които БНБ може да приложи надзорни мерки. В конкретното решение е посочено основанието по т.1 от същата разпоредба - нарушаване или заобикаляне разпоредбите на този закон, на Регламент (ЕС) №575/2013 или на нормативните и други актове и предписанията на БНБ; в редакцията на разпоредбата след ДВ. бр.27 от 25 Март 2014г.

Посоченото нарушение на изискванията за елементите на апитала от втори ред, обуславя и приложението на мярката по чл.103, ал.2, т.25 ЗКИ в същата редакция на разпоредбата - "отнеме лиценза за извършване на банкова дейност или друго издадено от нея разрешение или одобрение;".

Доколкото се касае за надзорна мярка, то същата се осъществява винаги пост фактум, касе винаги вече настъпили юридически факти и преценката им за съответствието им с приложимата правна уредба с акта на надзорната инстанция. видно от чл. 4, параграфи 1 и 2 от Директива 2013/36/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година относно достъпа до осъществяването на дейност от кредитните институции и относно пруденциалния надзор върху кредитните институции и инвестиционните посредници, за изменение на Директива 2002/87/ЕО и за отмяна на директиви 2006/48/ЕО и 2006/49/ЕО, държавите-членки са задължени да определят компетентните органи по които изпълняват функциите и задълженията, предвидени в директивата и в Регламент (ЕС) №575/2013, като също са задължени да гарантират, че компетентните органи наблюдават дейностите на институциите за да установят спазването на изискванията на директивата и на Регламент (ЕС) №575/2013.

Чрез въвеждането на правомощието на БНБ по чл.103, ал.1, т.1 ЗКИ - да прилага надзорни мерки за нарушение на Регламент (ЕС) №575/2013, към датата на процесното решение БНБ е компетентен орган по чл.4 от Директива 2013/36/ЕС и следователно, на основание правомощията, възложени по националното право, БНБ е компетентен орган по смисъла на последната разпоредба, който да осъществява надзор за спазване на пруденциалните изисквания.

Преценката за допуснато нарушение на забраната по чл.63, буква в) от Регламент (ЕС) № 575/2013 с процесното решение на УС на БНБ, следователно, съставлява мярка с незабавно, а не с ретроактивно действие, макар да се основава на вече настъпили факти. Решението за отнемане на разрешението за увеличение на капитала от втори клас дадено със Заповед №БНБ-43011/28.03.2014г. на подуправителя на БНБ, ръководещ управление "Б. надзор, на основание нарушаването на забраната по регламента,

съставлява акт, който има незабавно действие, съгласно чл.103, ал.4 ЗКИ.

4) Решението от 06.11.2014г. за отнемането на лиценза за банкова дейност на К.

С Решение №138/06.11.2014г. на УС на БНБ, е отнет лиценза за извършване на банкова дейност на К., издаден през 1994г. на основание чл.36, ал.2, т.2 от ЗКИ –поради неплатежоспособност в хипотезата на отрицателна величина на собствения капитал и извода, че контролните и ръководни органи на банката са прилагали порочни банкови и бизнес практики, представляли са неверни и подвеждащи банкови отчети. Обсъдени са предприетите от БНБ действия, както и исканията на консорциум за реорганизиране на К. и искане за предоставяне държавна помощ в размер на 2,3 млрд. лв. от октомври 2014г., предприетите действия по искането. Изводите за капиталовата адекватност се основават на заключението на одиторите за обезценяване на активи в конкретен размер, потвърдено от паралелна проверка на инспектори на БНБ в доклад от 27.10.2014г., данните от финансовите и надзорни отчети към 30.09.2014г. и правилата на Регламент (ЕС) 575/2013г. Взети били предвид и погасените задължения по договори за цесия и волеизявления за прихващания към 31.10.2014г. Формиран е извод, че К. не отговаря на капиталовите изисквания по чл.92, §1 от Регламента, в това число за съотношенията между различните класове капитал.

Решението от 06.11.2014г. за отнемането на лиценза за банкова дейност на К. - Решение №138/06.11.2014г. на УС на БНБ, се основава на несъответствие на капитала на банката с изискванията за капиталовата адекватност, като е формиран извод, че К. не отговаря на капиталовите изисквания по чл.92, §1 от Регламент (ЕС) 573/2013, в това число за съотношенията между различните класове капитал.

На основание посочените съображения за решението от същата дата по т.3 по-горе, и решението за отнемане на лиценза представлява акт на надзорен орган за спазване на пруденциалните изисквания от кредитна институция и поради това няма твърдяното от ищеца "ретроактивно действие".

Правна преценка на съда по претенцията на ищеца за вреди от нарушаване на правото на ЕС

Ищецът е посочил като правно основание на исковата си претенция чл.1, ЗОДОВ за всички основания – както за вреди от нарушение на правото на ЕС, така и по предявения иск при условията на евентуалност за вреди от нарушение на националното право. Съгласно разпоредбата на чл. 1, ал. 1 ЗОДОВ държавата и общините отговарят за вредите, причинени на граждани и юридически лица от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на техни органи и длъжностни лица постановени при или по повод изпълнение на административна дейност. В уточнението си ищецът не е посочил, че основава претенцията си за нарушение на правото на ЕС по чл.4, пар.3 ДЕС. Съгласно даденото тълкуване по т.6 от диспозитива на решението по преюдициално дело C-501/18, настоящият съд не е длъжен да квалифицира служебно исковата претенция като такава по разпоредбата на договора, „стига приложимите разпоредби на националното право да не са пречка този съд да разгледа твърденията за нарушение на правото на Съюза в подкрепа на този иск.

Съгласно чл.203, ал.3 АПК, нова разпоредба, приета с ДВ брой94/2019г., по реда на тази глава –Глава единадесета „Производства за обезщетения“ по АПК, се разглеждат и исковите за обезщетения за вреди причинени от достатъчно съществено нарушение на правото на ЕС , като за имуществената отговорност и за допустимостта на иска се прилагат стандартите на извъндоговорната отговорност на държавата за нарушение на правото на ЕС.

Както съдът е указал на страните, в определението си от 13.01.2021г. на страните по делото, по реда на производството за обезщетения по АПК, се разглеждат и исковите за обезщетения за вреди, причинени от достатъчно съществено нарушение на правото на Европейския съюз, като за имуществената отговорност и за допустимостта на иска се прилагат стандартите на извъндоговорната отговорност на държавата за нарушение на правото на Европейския съюз - чл.203, ал.3 АПК. Отговорността на държавата за вреди от незаконосъобразни актове, действия и бездействия при или по повод административна дейност, съответства на отговорността, уредена по правото на ЕС в чл.340, параграф 2 от Договора за функционирането на Европейския съюз. По силата на същата разпоредба, в случай на извъндоговорна отговорност Съюзът в съответствие с основните принципи на правото, които са общи за държавите членки, е длъжен да поправи вредите, причинени от неговите институции или служители при изпълнението на техните задължения.

Следователно, приложимите разпоредби на националното право не са пречка настоящият съд да разгледа твърденията за нарушение на правото на ЕС, като при разглеждането съдът следва да приложи стандартите за извъндоговорната отговорност на ЕС.

Извъндоговорната отговорност по правото на ЕС за вреди се подчинява на определени условия, установени чрез тълкуване на правото на ЕС от Съда на ЕС, най-общо следните:

А.По допустимостта на иска:

Според практиката на Съда, с оглед на гарантиране на правната сигурност и на доброто правораздаване, за да са допустими исковата молба или жалбата, е необходимо съществените правни и фактически обстоятелства, на които те се основават, да следват поне обобщено, но по логичен и разбираем начин от текста на самата искова молба или жалба. По-конкретно, за да бъдат изпълнени тези изисквания, искова молба или жалба, целяща поправяне на вреди, за които се твърди, че са причинени от институция на Съюза, трябва да съдържа данни, които позволяват да се определят действията на институцията, на които ищецът или жалбоподателят се позовава срещу нея, причините, поради които той счита, че съществува причинно-следствена връзка между тези действия, и вредата, която твърди, че е понесъл, както и характерът и размерът на тази вреда (вж. решение от 7 октомври 2015 г., А. и др./ЕЦБ, -79/13, ЕУ:Т:2015:756, т. 53 и цитираната съдебна практика).

Б.По основанията, въз основа на които е допустимо да бъде ангажирана извъндоговорната отговорност за вреди по правото на ЕС :

1. Съгласно постоянната съдебна практика за ангажирането на извъндоговорната отговорност на Съюза за неправомерно поведение на неговите органи, по смисъла на горепосочената разпоредба, трябва кумулативно да са налице три условия, а именно неправомерност на поведението, в което се упреква институцията, наличие на вреда и на причинно-следствена връзка между твърдяното поведение и претендираната вреда – така решенията по делата В. и Г./Комисия, С-35/98Р, ЕУ:С:2000:361, т.39-42, F. и др./Съвет и Комисия, С-120/06Р и С-121/06Р, ЕУ:С:2008:476, т.106 и т.164-166; E. D. / Комисия, Т-297/12, ЕУ:Т:2014:888, т.28.

2. Също според съдебната практика, условието неправомерното поведение на институция, изисква да е установено достатъчно съществено нарушение на правна норма, която има за цел да се предоставят права на частноправни субекти – така решенията по делата В., т.42-43 и F., т.173, цитирани по-горе.

3. Единствено неправомерно поведение на институция, което води до подобно достатъчно съществено нарушение, може да ангажира отговорността на Съюза. Решаващият критерий, за да се приеме, че нарушението на правото на Съюза е достатъчно съществено, е наличието на явно и сериозно несъблюдаване от институция на границите, които са наложени на нейното право на преценка - така решението по делото В., т.43 цитирано по-горе. Според Съда на ЕС, режимът в областта на извъндоговорната отговорност на Съюза взема предвид по-конкретно сложността на ситуациите, които трябва да се уредят, трудностите, свързани с прилагането или тълкуването на правните текстове, и по-специално свободата на преценка, с която разполага авторът на оспорвания акт – така решенията по делата В., т.40, цитирано по-горе, Комисия /С. и Т., С-312/00 Р, ЕУ:С:2002:736, т.52; Комисия/F. М., С-472/00, ЕУ:С:2003:399, т.24.

4. По отношение на условието за наличие на вреда, отговорността на Съюза може да бъде ангажирана само ако ищецът наистина е претърпял „реална и сигурна“ вреда. В тази връзка ищецът е длъжен да представи убедителни доказателства пред съда на Съюза, за да се установят наличието и размерът на подобна вреда (така в решенията по делата S. S. integral / Комисия, С-481/07Р, ЕУ:С:2009:461, т.36; I. и др./Комисия, Т-88/09, ЕУ:Т:2011:641, т.25.

5. Що се отнася до условието за наличие на причинно-следствена връзка, то е изпълнено, когато съществува непосредствена връзка като между причина и следствие между допуснатата от въпросната институция неправомерност и претендираната вреда — връзка, която ищецът трябва да докаже. Съюзът може да носи отговорност само за вреди, произтичащи достатъчно пряко от неправомерното поведение на съответната институция – решението по делото Yedaе T. ve O. S. ve T./Съвет и Комисия, С-255/06, ЕУ:С:2007:414, т.61.

Основанията за отговорност за вреди от нарушение на правото на ЕС са припомнени и по т.113 от решението по преюдициално дело С-501/18 от Съда на ЕС: "увредените частноправни субекти имат право на обезщетение при наличието на три условия, а именно: предмет на нарушената правна норма на Съюза да е предоставянето на права на частноправните субекти, нарушението на нормата да е достатъчно съществено и да съществува пряка причинно-следствена връзка между нарушението и претърпяната от

частонпарвните субекти вреда."

Що се касае до допустимостта на процесния иск, относно изискването вредата да е действителна и сигурна, във връзка с отговора по т.5 от диспозитива на решението по преюдициално дело С-501/18 Съдът на ЕС, във връзка с иск като процесния - т.124-126 от решението, Съдът на ЕС е попосочил, че тъй като обезщетението за вреди на частноправни субекти от нарушения на правото на Съюза трябва да бъде равностойно на претърпяната вреда, така че да осигури ефективна защита на правата им, националните **съдилища имат основание да следят за това защитата на гарантираните от правния ред на Съюза права да не води до неоснователно обогатяване на оправомощените лица** (т.125 от цитираното решение). Съдът припомня в т.126 от решението, че правото на обезщетение за вреди, причинени на частноправни субекти от нарушения на правото на ЕС, следва да дава възможност за предявяване на иск за отговорност, основаващ се на настъпването на непосредствено предсоящи и предвидими в достатъчна степен на сигурност щети, дори ако точният размер на увреждането все още не може да бъде изчислен.

Що се касае до условието по националното право, актовете на БНБ, от които ищецът счита, че търпи вреди, да са отменени като незаконосъобразни по предвидения за това ред - чл.204, ал.1 АПК, при идентични обстоятелства, като тези на ищеца по делото - вложителите нямат правен интерес да ги оспорват и същите са влезли в сила, по същото преюдициално дело по т.120 от решението и от отговора по т.5 от диспозитива е дадено тълкуване, че подобно условие може да затрудни прекомерно получаването на обезщетение за вредите, когато на практика няма възможност за отмяната на действително или бездействието, от което са настъпили вредите или тази възможност е силно ограничена и следователно не е разумно да се налага такова условие на увреденото лице.

На основание отговора по 5-ти въпрос от диспозитива на решението по преюдициално дело С-501/18, доколкото ищецът твърди конкретен размер на вредите, представляващ негово безспорно вземане от кредитна институция, както и даденото тълкуване за недопустимост на изискването актовете на БНБ, от които се твърди, че произтичат вредите да са отменени по надлежния ред, то искът следва да се приеме за допустим.

Твърденията на ищеца, че в нарушение на чл. 63-65 ДФЕС спрямо К. са приложени най-тежката мярка на специален надзор, и неоправдано, непропорционално ограничение на свободното движение на капитали, на чл.120 ДФЕС, както и по отношение на всички изложени доводи в исковата молба по отношение на решението от 06.11.2014г. за отнемането на лиценза на банката, са основани на доводи, които са неотнормирани към качеството му на вложител в К.. С тези доводи по същество се оспорва преценката на БНБ за това какви мерки за банков надзор да приеме, какви методи за преоценки на капитала следва да бъдат приложени, какви одити и проверки да бъдат възложени, как да бъдат преценявани установените при тези проверки обстоятелства, които по същество в крайна сметка целят да се приеме незаконосъобразното отнемане на лиценза на банката, макар и да се твърди, че този въпрос не можело да бъде пререшаван. Както не е спорно, последното решение (както и другите, посочени от ищеца) не е оспорено пред съд, влязло е в сила. Всички факти и обстоятелства, посочени в

мотивите му, не могат да бъдат преразглеждани затова дали са верни или не, нито преценявани за съответствието им със закона - в това число и за съответствие с международни счетоводни стандарти. Докладът на одиторите от Ъ. енд Я. до квесторите, представен по делото като приложение 19 към исковата молба, не съставлява нито административен акт по смисъла на чл.21 АПК, който по принцип може да бъде преценяван от съда за законосъобразност, нито съставлява административна дейност, за която държавата е допустимо да носи отговорност за вреди както по правото на ЕС така и по националното право. Докладите, засегнати на стр. 11 от исковата молба - одит на финансова информация, извършен от частни фирми, не съставляват процесуални действия на административен орган, нито административен акт, с който органът - УС на БНБ е задължен да се съобрази. Всички фактически и правни основания, изложени в мотивите на решението за отнемане на лиценза на банката, са относими и могат да бъдат преценявани само в производството по оспорването му - в случая пред Върховен административен съд. Твърденията на ищеца за основаването на решението на действия, които нарушават правото на ЕС, цели да пререша последиците от влизането в сила на това решение. Освен това не отнемането на лиценза на търговската банка, не действията по надзора, а недостатъчната ликвидност и невъзможността да бъде осигурена такава са причината, поради която ищецът не могъл да има достъп до депозитите си.

На следващо място, решението за отнемането на лиценза на К. е акт от упражнено правомощие за надзор над кредитна институция, видно е , че същото се основава на чл.103, ал.1, т.1 , ал.2, т.25 от ЗКИ, озаглавен Надзорни мерки, които основания са обсъдени подробно по-горе. Както следва от цитираното решение по преюдициално дело С-501/18г., т.57 и т.58 от него, и отговора на първи въпрос от диспозитива, правото на ЕС и конкретно защитата на вложителите в банки, предвидена по чл.7, параграф 6 от Директива 94/19/ЕО, изменена с Директива 2009/14, не дава основание да се счита, че посоченият вложител има право на обезщетение за вредата, поради недостатъчния надзор от страна на националните компетентни органи над кредитната институция, чийто депозити са станали неналични.

Съгласно задължителната съдебна практика в казус като процесния, указана изрично на ищеца с определение по делото от 19.04.2021г. - Решение на дата 25.03.2021г., по преюдициално дело С-501/18г. на Съда на ЕС, настоящият състав на съда следва да съобрази даденото тълкуване с отговора на четвърти въпрос от диспозитива на решението, а именно:

"4.Член 2, седмо тире от Директива 2001/24/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 4 април 2001 година относно оздравяването и ликвидацията на кредитни институции, с оглед на член 17, параграф 1 и член 52, параграф 1 от Хартата на основните права на Европейския съюз, трябва да се тълкува в смисъл, че мярката за временно преустановяване на плащанията, прилагана от национална централна банка спрямо кредитна институция като оздравителна мярка, имаща за цел да запази или възстанови финансовото състояние на тази кредитна институция,

съставлява неоправдана и непропорционална намеса в упражняването на правото на собственост на вложителите в посочената кредитна институция, ако не зачита основното съдържание на това право и ако предвид непосредствения риск от финансови загуби, на който вложителите биха били изложени в случай на обявяването на кредитната институция в несъстоятелност, други по-малко обременителни мерки биха позволили постигането на същите резултати, което запитващата юрисдикция следва да провери."

Видно от т.105 и т.106 от мотивите на решението на Съда на ЕС, мерки за временно преустановяване на плащанията са такива по чл.2, седмо тире от Директива 2001/24 и за същите се прилага правото на Съюза по смисъла на чл.51, параграф 1 от хартата за основните права на ЕС, те трябва да са съобрази с основните права и в частност с правото на собственост, гарантирано по чл.17, пар.1 от Хартата. Посоченото право не е абсолютно и упражняването му може да подлежи на ограничения при условията по чл.52, пар. 1 от Хартата - тези ограничения да са предвидени в закон, зачитат основното съдържание на това право и при спазване на принципа за пропорционалност са необходими и действително отговарят на признати от Съюза цели от общ интерес или на необходимостта да се защитят правата и свободите на други хора. Същевременно, в т.108 от мотивите Съдът на ЕС посочва, че след като мерки за временно преустановяване на плащанията като процесните имат за цел да запазят или възстановят финансовото състояние на кредитна институция, трябва да се приеме, че те действително отговарят на призната от Съюза цел от общ интерес, финансовите услуги играят централна роля в икономиката на Съюза, тъй като банките и другите кредитни институции са основен източник на финансиране, банките често са тясно взаимосвързани и много от тях осъществяват дейност на международно равнище. По тези съображения е изведено, че има опасност неплатежоспособността на една или повече банки от да се разпростре бързо към други банки в съответната държава-членка или в други държави -членки, което създава опасност да обхване и други сектори на икономиката.

По т.109 от мотивите на решението, съдът е указал на националния съд, че следва да провери, дали други по-малко обременителни мерки, като частично преустановяване на плащанията или частично ограничаване на дейността на К., биха постигнали същите резултати. При тази проверка съдът приема следното:

1. Видно от решението на БНБ за поставянето на К. под особен надзор, същото е обосновано с чл.115, ал.2, т. 2 и т.3 от ЗКИ в относимата редакция, които разпоредби определят в кои случаи се счита, че е налице опасност от неплатежоспособност на банка: по т.2, когато ликвидните активи по преценка на БНБ няма да бъдат достатъчни за да може банката да изпълнява задълженията си в деня на тяхната изискуемост; по т. 3 – банката не е изпълнила в срок едно или повече изискуеми задължения към своите кредитори.

2.В случая на 20.04.2014г. ръководството на банката е декларирало пред БНБ спиране на плащанията и на всички банкови операции поради

изчерпване на ликвидност. Тези обстоятелства попадат в предвиденото по чл.115, ал.2 ,т.2 и т.3 ЗКИ в относимата редакция преди ДВ брой 62/2015г. и сочат, че към 20.06.2014г. самото ръководство на К. е преценило, че същата е неплатежоспособна.

3.Данните, че ръководството на К. е информирало БНБ на 20.06.2014г., че поради изчерпване на ликвидността са преустановяване на разплащанията и всички банкови операции, както и останалите обстоятелства, са повторени в мотивите на решението на БНБ за отнемане на лиценза за банкова дейност на К. от 06.11.2014г., както и в подробен доклад на БНБ до Народното събрание, представен през 2014г. Същите съдът приема за установени по делото, основани на доказателствата, представени от ищеца, които са и публично оповестени на сайта на БНБ.

4. Както претендира ответникът, с Решение №1443/03.07.2015г. по т.д.[ЕИК] г. на Софийски апелативен съд, е определена датата 20.06.2014г. като начални датата на неплатежоспособността на К.. Решението на съда по този въпрос е задължително.

5.Макар и посоченото установяване да е извършено впоследствие, то на 20.06.2014г. няма данни, че е било възможно да се приеме каквато и да е степен на платежоспособност на банката. На първо място, видно от прессъобщението на БНБ от 20.06.2014г., ръководството на К. е информирало БНБ за изчерпване на ликвидността и преустановяване на разплащанията, както и на всички видове банкови операции. В прессъобщението от 22.06.2014г. се излагат повече факти след „анализ на ситуацията, създадена след недостига на ликвидност“ на К., като декларира, че правителството и БНБ ще осигурят необходимата ликвидна подкрепа на банковата група, за да се удовлетворят в пълния размер задълженията към нейните клиенти, обещава се предприемане на необходимите действия до 20 юли 2014г.,а на 21.07.2014г. К. ще „отвори“, т.е. ще работи.

6.Трето прессъобщение от 11.07.2021г., представено с исковата молба, съдържа нарочно изявление на УС на БНБ, в което са изложени подробни данни, довели до ситуацията с К., сред които и следните:

-След множество медийни публикации и странната пресконференция на тогавашното ръководство на К., от банката били изтеглени суми за близо 1 милиард лева.

-На 20.06.2014г. в 11:40ч. било получено искане от ръководството на К. за поставяне на банката под специален надзор, на основание чл.115, ал.2, т.2 и т.3 ЗКИ, обръща се внимание, че при направено такова искане БНБ била задължена по закон да наложи специален надзор

-Посочени са данни, обосновавали два сигнала до Прокуратурата: поради липса на информация, не можело да се оцени финансовото състояние на длъжниците и възможността им да обслужват кредитите си, не можело да се оценят също така наличието и качеството на обезпеченията, което водело до невъзможност да се състави крайно заключение за кредитния портфейл в размер на 3,5 млрд лв., тези действия не можело да бъдат регистрирани чрез

инструментариума на дистанционния банков надзор и навеждали на мисълта за умишлени злоупотреби и възможността да ощетят банката със стотици милиони лева, поради които причини се съобщава намерение докладът на одиторите да бъде внесен на вниманието на главния прокурор. На второ място се изтъква вече внесен сигнал с вх.№689 на 09.07.2014г. при главния прокурор, поради съмнения за криминални действия на лица, свързани с банката. Конкретно се изтъква, че от данни на квесторите, само ден преди К. да бъде поставена под специален надзор, чрез трето лице били изтеглени и предадени на мажоритарния собственик на К. на сумата от почти 206 милиона лева - 205 887 223 левова равностойност, предимно в евро, разследващите органи можело да отговорят какво действие е това и дали мажоритарният собственик не е ограбил собствената си банка. Също се посочва, че не можело К. да бъде одържавена, както било обявено на 22.06.2014г. преди да бъдат известни данните от проверката, обявен е нов практически план за действие, обсъден между БН и тогавашното правителство, като целта оставала непроменена – гражданите и фирмите да разполагат с пълния размер на своите средства.

-В същото съобщение е посочено, че БНБ си дава сметка за дейността на банковия надзор в конкретния случай, като е пояснено, съгласно действащия от 1997г. и към онзи момент закон за БНБ, законодателят е вменил правата и отговорностите на функцията за банков надзор на подуправител, ръководител на управление Б. надзор, а управителят и другите членове на УС на БНБ нямали никакви правомощия по отношение на банковия надзор.

7.Следователно, още преди да бъде издадено Решение № 73/20.06.2014г., на УС на БНБ, ръководството на К. е разпоредило спиране на разплащанията и на всички видове банкови операции поради изчерпана ликвидност. В конкретната ситуация с К. към 20.06.2014г., УС на БНБ очевидно не е имал нито правна нито фактическа възможност за различна преценка от тази на ръководството на търговската банка да спре плащанията и всички видове банкови операции за втори път – чрез разпореденото с решението „спира за срок от три месеца изпълнението на всички задължения“ на К. и „ограничава дейността на банката, като ѝ забранява да извършва всички дейности съгласно лиценза за извършване на банкова дейност.“ Обстоятелството, че К. е в неплатежоспособност към 20.06.2014г., е установено и с решението на съда по несъстоятелността, както се посочи по-горе.

8.От изложеното следва, че към 20.06.2014г. К. е имала недостиг на ликвидност, тъй като поради медиен натиск, непосредствено преди тази дата, от банката са изтеглени значителни средства. Разрешаването на достъпа до депозитите на вложителите макар и частичен, е зависело от осигуряването на ликвидност. Също е видно, че са предприемани редица мерки за осигуряване на ликвидност от страна на К., в това число от държавата, но не е постигнат консенсус между политическите партии, от акционери и от инвеститори, но без резултат.

9.Видно е, че в рамките на надзора не са спрени всички банкови операции по време на особения надзор. Така с Решение № 104 от 15.08.2014 г. УС на БНБ, като е взел предвид, че е в интерес на институциите, поставени под

специален надзор и на техните длъжници по кредити, да бъде позволено на банките да осъществяват някои банкови дейности за целите на погасяването на кредити, е разрешил на К. да извършва платежни операции за целите на погасяване на кредити към банка, поставена под специален надзор, от сметки при същата банка на кредитополучателя, на негови съдлъжници или на негови поръчители, когато създадължеността или поръчителството са възникнали преди 01.06.2014 г.; безкасови операции по обмен на валута, когато такива са необходими за целите на погасяване на кредити.

10. При данните по делото, на въпроса съществувала ли е възможност да бъдат приложени по-леки мерки за банков надзор към 20.06.2014г., като вместо спиране изпълнението на всички задължения и налагане на забрана да извършва всички дейности по лиценза за извършване на банкова дейност на К., следва да се отговори отрицателно, на основание данните по делото. Следователно, целта за оздравяване на К. в рамките на особения надзор не е могло да бъде постигната по друг начин, освен чрез ограничаването на достъпа на вложителите до депозитите им.

За преценката на съда, по т. 4 от цитираното решение на СЕС, дали мярката за временно преустановяване на плащанията от страна на К. с решението на УС на БНБ от 20.06.2014г. съставлява неоправдана и непропорционална намеса в упражняването на правото на собственост на вложителите, сред които и ищеца по делото, и дали се зачита основното съдържание на това право, настоящият състав на съда взе предвид и следното:

1. Както следва от т.114 от Решението от 4 октомври 2018 г. по Дело С-571/16, К.: "обстоятелството, че депозитът на ищеца в главното производство е изплатен ведно с дохода от от лихви, начислени включително за периода от 20 юни 2014г. до 6 ноември 2014г., има отношение към твърдяната от г-н К. вреда а не към наличието на достатъчно съществено нарушение на чл.1, точка 3, подточка i) от Директива 94/19."

2. Видно е от данните по делото, че върху главниците по депозитите на ищеца към 06.11.и към 05.11.2014г. са начислени два вида лихви - като договорна лихва, и възнаградителна лихва. Така за депозита му в щатски долари към 05.11.2014г. главницата в размер на 176 112,82 U., е осчетоводена лихва на 06.11.2014г. в размер на 6 869,73 U., както и възнаградителна лихва в размер на 1 169,19 U. за периода от 30.06.2014г. до 06.11.2014г. ; по сметката на ищеца в евро върху главницата в размер на 4 029,05 E. е осчетоводена лихва нв размер на 128,99 E. и възнаградителна лихва в размер на 3,84 E..

3. Както се установи по фактите, в производството по несъстоятелност на К., ищецът не само е кредитор с вписано вземане, равно по размер на сумата, претендирана по делото като вреда от нарушение на правото на ЕС, но ефективно са му разпределени суми по четирите частични сметки от осребряване на имуществото на банката, т.е. възможност да получи вземанията си до посочения размер е реална. Съгласно чл.9, ал.1 от Закона за гарантиране на влоговете на банките, Фондът гарантира пълно изплащане на сумите по влоговете на едно лице в една банка независимо от броя и размера им до 196 000 лева. Сумите от влоговете над посочения размер могат да се претендират от вложителите по реда на чл.2, ал.1 от Закона за банковата несъстоятелност, съгласно който производството по

несъстоятелност за банка има за цел да осигури във възможно най-кратък срок справедливо удовлетворяване на вложителите и другите кредитори на банката. Поради това вредата, която ищецът претендира, не може да се приеме, че ще настъпи сигурно.

4. Аргумент за допустимата намеса в правата на собственост по правото на ЕС в случай като процесния - производството по несъстоятелност на търговска банка, може да се изведе и от съображение 50 от Директива 2014/59/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 15 май 2014 година за създаване на рамка за възстановяване и реструктуриране на кредитни институции и инвестиционни посредници и за изменение на Директива 82/891/ЕИО на Съвета и директиви 2001/24/ЕО, 2002/47/ЕО, 2004/25/ЕО, 2005/56/ЕО, 2007/36/ЕО, 2011/35/ЕС, 2012/30/ЕС и 2013/36/ЕС и на регламенти (ЕС) № 1093/2010 и (ЕС) № 648/2012 на Европейския парламент и на Съвета:

"(50) Намесата в правата на собственост не следва да бъде прекомерна. Засегнатите акционери и кредитори не следва да понесат загуби, по-големи от тези, които биха понесли, ако институцията беше ликвидирана към момента на вземане на решението за реструктурирането ѝ. В случай на частично прехвърляне на активи на институцията в режим на реструктуриране към частен купувач или към мостова банка, остатъчната част от институцията в режим на реструктуриране следва да бъде ликвидирана чрез обичайното производство по несъстоятелност. *За да се защитят акционерите и кредиторите, които участват в производството по ликвидация на институцията, те следва да имат право да получат като плащане или обезщетение за техните вземания, предявени в рамките на производството по ликвидация, размер не по-малък от сумата, която по изчисления биха получили при ликвидация на цялата институция чрез обичайното производство по несъстоятелност.*"

6. Анализът на правната уредба като по правото на ЕС така и по националното право води до извод, че редът за удовлетворяване на вземанията на вложители от кредитна институция, обявена в несъстоятелност, които вземания са над гарантирания размер на влоговете, е именно в рамките на производството по несъстоятелност на тази кредитна институция. След като ищецът има качеството на кредитор в производството по несъстоятелност на К., следователно, намесата в правото му на собственост не е прекомерна поради решенията на К., довели до отнемането на лиценза на банката и до обявяването ѝ в несъстоятелност.

Изложеното обуславя извод, че с решението на УС на БНБ за поставянето на К. под особен надзор и ограничаването на плащанията, не е допуснато нарушение на правата на собственост на ищеца, гарантирани с чл.17 от Хартата за основните права на ЕС.

По претенцията на ищеца за допуснато нарушение на чл.63-65 ДФЕС и чл.120 ДФЕС с процесните решения на УС на БНБ, съдът намира следното.

- В т. 49 от мотивите на решението по преюдициално дело C-501/18 и т.1 от диспозитива му е посочено, че член 7, параграф 6 от Директива 94/19 следва да се тълкува в смисъл, че предвиденото в него право на вложителя да

получи компенсация обхваща единствено изплащането от схемата за гарантиране на депозитите на неналичните депозити на този вложител до определения в член 7, параграф 1а от тази директива размер.

-В т. 53 – 57 от решението е прието, че задължение на държавата е да уреди схеми за гарантиране на депозити с минимално равнище на покритие от 100 000 Е. за всеки вложител, като това изплащане следва да стане в рамките на 20 работни дни от датата, на която компетентните органи са установили неналичността на депозита. Изрично е посочено в решението, че както следва от 24 съображение от преамбюла ѝ, че Директива 94/19 не може да доведе до отговорност на държавите членки или техните компетентни органи по отношение на вложителите, ако те са осигурили официалното въвеждане и признаване на една или повече схеми за гарантиране на депозитите или на самите кредитни институции и са осигурили компенсиранието или защитата на вложителите съгласно условията, предписани от посочената директива, защото директивата не дава на вложителите права, по силата на които да ангажират отговорността на държавата на основание на правото на Съюза, когато депозитите им не са налични поради слаб надзор от страна на компетентните национални органи.

-Следователно, по правото на ЕС отговорността на държавите членки към вложителите в кредитни институции е уредена единствено в чл.7 от Директива 94/19/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 1994 година относно схемите за гарантиране на депозити, изменена с Директива 2009/14/ЕО на Европейския парламент и на съвета от 11 март 2009 година , изменена с Директива 2009/14/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 11 март 2009 година. Видно от цитираното съображение 50 от Регламента за реструктуриране а също и по националното право, над този размер - вземанията на вложителите от кредитните институции следва да се удовлетворят в производството по несъстоятелност на съответната кредитна институция. При тази правна регламентация, членове 63-65 ДФЕС или чл.120 ДФЕС са неотнормирани към правното положение на ищеца, тъй като нямат за цел да предоставят права на вложителите в кредитни институции, обявени в несъстоятелност. Освен това членове 64 и 65 уреждат ограниченията, които държавите членки могат да запазят спрямо трети страни, какви актове могат да издават институциите на ЕС във връзка с движението на капитали към трети страни, компетентността на държавите членки да прилагат разпоредби от данчното им законодателство при определни условия, както и да вземат мерки в данъчната област, в надзора над кредитните институции, да предвидят процедури за движението на капитали. Част от тези разпоредби са относими към дейността на кредитните институции, но не и към права на вложители в кредитни институции, и за вземанията им от тези кредитни институции.

-Следва да се разграничава правният интерес на вложителите от интересите на самата кредитна институция. Правният интерес на ищеца като вложител се свежда единствено до легитимното му очакване да получи вложенията си в К., само част от които са гарантирани от държавата. Удовлетворяването на вземанията на ищеца от К. зависи единствено от наличието на достатъчна ликвидност или имущество на К., което да бъде осребрено в производството

по несъстоятелност. Поради това поставянето на К. под особен надзор чрез прилагането на надзорни мерки или отнемането на лиценза на К., които са резултат от дейността на банката, са без значение за правния интерес на ищеца да получи сумите по депозитите си. Кредитната институция може по различни причини да промени политиката си по отношение на набирането на депозити, като вместо да изплаща лихва на депозантите си, да събира такса за съхранение на сумите по банкови сметки, също кредитната институция може да реши да промени вида на сделките които извършва като такава, например от кредитна институция да преминае към дейност като инвестиционен посредник. Всички решения, свързани с дейността на кредитната институция, респективно с издаден лиценз за банкова дейност, касаят единствено начина на вземане на решения на самата кредитна институция. Вложителите в кредитната институция имат само договорни правоотношения с предмет депозити по банкови сметки, видно от представените по делото договори между ищеца и К., обсъдени по фактите. Също вложителите след като предоставят паричните си средства на кредитната институция, същата разполага с тях по реда на чл.2, ал.1 ЗКИ, а вложителите имат само правото на вземане от кредитната институция съгласно договореното. Предметът на правоотношенията между вложителите в кредитна институция, в това число и между ищеца и К., изключват правото на вложителите да определят или решават каквито и да са въпроси, свързани с дейността на кредитната институция. Посоченото произтича най-малкото освен от статута на кредитната институция на търговско дружество и окт чл.2, ал.1 ЗКИ, според която кредитните институции извършват дейността си за своя сметка и на собствен риск.

-След като интересите на вложителите се основават единствено и се свеждат до правата, които произтичат от договорните им правоотношения с кредитната институция, то в ситуация на прекратяване на дейността на кредитната институция имат единствено правото и интереса да получат размера на вложенията си, съобразно договореното. Поради това вложителите в кредитна институция, сред които и ищеца, нямат правен интерес нито да оспорват нито да претендират вреди от каквито и да са решения, касаещи дейността на кредитната институция, нито на банковия надзор върху тази дейност. Както е приела съдебната практика на Върховния административен съд, трайно установена, обсъдена също в решението по преюдициалното дело C-501/18 на СЕС, липсва пряко и лично засягане на вложителите от актовете, свързани с надзора над дейността на кредитната институция. По повод дадените тълкувания, отговорите по т.5 от диспозитива на същото решение, както и в контекста по т.1, Съдът на ЕС не е извел правно положение, според което вложителите да имат различен правен интерес.

-Съгласно даденото тълкуване с точка 1 от диспозитива на Решение от 25 март 2021г. на Съда на ЕС по преюдициално дело C-501/18, ВТ, предвиденото в чл.7, параграф 6 от посочената директива право на вложителя да получи компенсация обхваща единствено изплащането от схемата за гарантиране на депозитите на неналичните депозити на този вложител до размера, определен от чл.7, параграф 1а от тази директива, изменена с Директива 2009/14, след като компетентният национален орган

установи неналичността на държаните от съответната кредитна институция депозити в съответствие с член 1, точка 3, подточка i) от посочената директива, изменена с Директива 2009/14. Поради това от съда е прието, че член 7, параграф 6 от същата директива, изменена с Директива 2009/14, не дава основание да се счита, че посоченият вложител има право на обезщетение за вредата, причинена поради забавеното изплащане на гарантирания размер на всички негови депозити или поради недостатъчния надзор от страна на националните компетентни органи над тази институция, чиито депозити са станали неналични.

- Следователно, вложителите в една банка имат легитимното право да получат гарантирания размер на депозитите си, на основание правото на ЕС, а остатъкът до пълния размер на вложенията си - от имуществото на самата банка, чиито вложители са и в производството по несъстоятелност. Банката управлява вложенията и извършва кредитиране за собствена сметка и на собствен риск, съгласно чл.2, ал.1 ЗКИ и би следвало да разполага с имущество, достатъчно за удовлетворяване на всички вземания.

- Налице е също основание за извод на съда за неоснователно обогатяване с процесната искова претенция, доколкото ищецът е най-малкото е поканен да получи плащане чрез производството по несъстоятелност, видно от фактите - общо за сумата от 42 623,07лв., която претендира по делото и като вреди.

От всичко изложено следва, че с процесните решения УС на БНБ не е засегнала нито правото на собственост на ищеца по чл.17 от Хартата, нетоносими към правното му положение са твърденията му за приложимост на чл.63-65 и чл.120 ДФЕС - тези правни разпоредби не предоставят права на вложителите в кредитна институция - относно вземанията им от тази институция, нито имат за цел да уреждат въпроси свързани с такива отношения, най-малкото тези правотоношения не могат да се определят като движение на капитали.

Въз основа на изложеното, не се установяват първите два елемента от основанията по правото на ЕС за извъндоговорната отговорност на държавата членка за вреди:

-Не се доказва твърдението на ищеца за незаконосъобразно действие на БНБ, на което основава твърденията си за вреди - ретроактивното действие на четирите решения на УС на БНБ.

-Правните норми по правото на ЕС, които ищецът счита за нарушени, не предоставят права на частноправни субекти като ищеца - за вземанията на вложителите в кредитна институция над гарантирания размер на депозитите.

-Уважаването на исковата претенция би довело до неоснователно обогатяване на ищеца, за което съдът е задължен да следи.

При тези изводи, исковата претенция за вреди, на основание нарушение на норми по правото на ЕС следва да отхвърлена изцяло без да се обсъжда дали ищецът действително е претърпял вреди в размер на сумата предмет на иска, в това число за останалата част -75 374,44 лв. над размера на сумите, разпределени на ищеца в производството по несъстоятелност, или наличието

на причинна връзка, тъй като няма да променят извода за неоснователност на иска.

По предявеното при условията на евентуалност искане за присъждане на вреди от бездействия на БНБ - бездействие на подуправление "Б. надзор", в нарушение на норми по националното право, съдът приема следното:

При условията на евентуалност, ищецът претендира вредите от бездействие на подуправление "Б. надзор" на БНБ на основание нарушение на норми по националното право. Съдът е указал на ищеца изрично в определението от 13.01.2021г., че следва да посочи от неизпълнението на кои конкретни фактически задължения за банков надзор претендира вредите, като:

- уточни правната разпоредба, по силата на която за посоченото подуправление е възникнало конкретно задължение за фактическо действие-вид на задължението и срок за извършването му.

Ищецът формално посочи задължението на БНБ за извършване на банков надзор и общо се позова на Закон за БНБ и Закон за кредитните институции, на подзаконово ниво дейността по осъществяване на банков надзор била уредена в Правилник за функциите и отговорностите на ръководните длъжностни лица в БНБ, които не могъл да бъде открит на сайта на БНБ или в правно-информационните сайтове. Според адв. С. ответната страна следвало да посочи, в случай, че са налице и други актове, уреждащи извършването на банковия надзор. Едва след представянето им ще можело да бъде посочено какви са точно фактическите задължения, които не са изпълнени. Също адв. С. уточни, че други актове не е могъл да открие на сайта на БНБ или в правно-информационните системи.

Съгласно уточнението на адв. С., нарушаването на норми на националното право се основава на бездействия единствено от неосъществения ефективен банков надзор от страна на БНБ чрез Подуправление "Б. надзор". Препраща относно неизвършените действия към основанията, изложени на стр.15,16,17 и половината от стр.19 от исковата молба, това били най-важните бездействия, бил приложен и Одитния доклад на Сметната палата, в който подробно са описани. Адвокат С. изрично уточни, че не поставя въпроса за неправомерното отнемане на лиценза на К. от БНБ.

В доклада на Сметната палата се сочат пропуски при организацията на дейността, пропуски във вътрешните правила и процедури, при надзора в самата БНБ, при взаимодействието и координацията между длъжностни лица и правомощията по надзора, дефицит на информация за надзора, пропуски в етичните правила. Касае се за мерки от организационен характер.

Конкретно бездействието на БНБ чрез Подуправление "Б. надзор", в одитния доклад на Сметната палата е посочено, и на което се позовава и ищеца, че почти всички правомощия и отговорности по банков надзор са концентрирани в подуправителя на управление "Б. надзор", неангажираност на УС и управителя на БНБ с надзорния процес, което пораждало рискове от неефективност, субективизъм и неетични практики. От друга страна, правомощието на УС на БНБ да налага най-тежката мярка - отнемането на лиценза за банкова дейност, без текуща информация за състоянието на

съответните банки, поражда риск от вземането на неправилни решения. Обстоятелството, че функциите по надзор над кредитните институции, са възложени на подуправителя на управление "Б. надзор", е констатирано в прессъобщение на БНБ от 11 юли 2014г., приложение 2 към исковата молба, с уточнението, че се касае за уредба в закона от 1997г. - Закона за българската народна банка.

Що се касае до искането на ищеца, ответникът да посочи конкретните актове, на които се основава банковия надзор, то правната рамка на банковия надзор е очертана в представения от него Одитен доклад на сметната палата, приложение 20 към исковата молба. Тази част от доклада не е приложена към исковата молба, съдържа се само резюме. Видно от същото, в областта на банковия надзор се касаело за нова регулаторна рамка, въвеждаща новите изисквания от правото на ЕС за прилагане на Третото международно споразумение на Б. комитет за банков надзор относно капиталовите стандарти и мерки, т.н. "Б. III", предприетите действия по транспониране на Директива 2013/36 във вътрешния правов ред не били навременни с оглед определения в директивата срок. Същевременно е посочено, че новата регулаторна рамка изисквала период на адаптация на банковата система, банките следвало да привеждат дейността си в съответствие с новите капиталови изисквания, а за органите на банковия надзор възниквало задължението по прилагането на новата регулаторна рамка, за приемането на нови наредби, промените в нормативната рамка не били отразени във вътрешни правила на БНБ. Докладът на Сметната палата е изготвен за периода 01.01.2012г. до 31.12.2014г.

Що се касае до правната рамка на надзора над кредитните институции, то видно от съображение 1 на Директива 2013/36/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година относно достъпа до осъществяването на дейност от кредитните институции и *относно пруденциалния надзор върху кредитните институции* и инвестиционните посредници, за изменение на Директива 2002/87/ЕО и за отмяна на директиви 2006/48/ЕО и 2006/49/ЕО, същата обединява или кодифицира до тогава действащи директиви:

" (1) В Директива 2006/48/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 14 юни 2006 г. относно предприемането и осъществяването на дейност от кредитните институции⁽²⁾ и в Директива 2006/49/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 14 юни 2006 г. относно капиталовата адекватност на инвестиционните посредници и кредитните институции⁽³⁾ неколккратно бяха внасяни съществени изменения. Много от разпоредбите на директиви 2006/48/ЕО и 2006/49/ЕО са приложими както за кредитните институции, така и за инвестиционните посредници. За по-голяма яснота и за да се осигури последователното прилагане на тези разпоредби, те следва да бъдат обединени в нови законодателни актове, които да са приложими както за кредитните институции, така и за инвестиционните посредници, а именно настоящата директива и Регламент (ЕС) № 575/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г.⁽⁴⁾. Разпоредбите в приложенията към Директиви 2006/48/ЕО и 2006/49/ЕО следва да бъдат обединени в постановителната част на

настоящата директива и посочения регламент, за по-голяма достъпност.

Видно от чл.143 и чл.144 от Директива 2013/36, компетентните органи за надзор имат задължение да публикуват актовете, от които произтичат правомощията им за надзор. Така например видно от пар.1 на първата разпоредба, следва да бъдат оповестени: а) текстовете на законите, подзаконовите актове, административните правила и общите указания, приети в тяхната държава членка в областта на пруденциалното регулиране; б) начина на прилагане на вариантите и правото на преценка, предоставени от правото на Съюза; в) общите критерии и методики, които те използват при прегледа и оценката по член 97.

В националното право разпоредбите на чл.143 и 144 от Директива 2013/36 са транспонирани с чл.102 от ЗКИ, като се съдържат идентични по същество задължения за оповестяване на актовете и информацията, които съдържат правомощията за надзор. Такива документи са публикувани на сайта на БНБ, има специален раздел Б. надзор, като в рубриката банков надзор на адрес <https://www.bnb.bg/A./A./A./A./index.htm?dRubric=B.%20Supervision>, се съдържат освен посочените от адв. С. актове и други многобройни такива, в това число например:

- Наредба № 11 на БНБ от 1 март 2007 г. за управлението и надзора върху ликвидността на банките

- Наредба № 14 на БНБ от 4 февруари 2010 г. за съдържанието на одиторския доклад за надзорни цели (в сила от 1 март 2010 г.)

-Назорни критерии - оповестени така: "Настоящите надзорни критерии са част от Подобрената рамка на Б. комитет за банков надзор "Международно уеднаквяване в измерването на капитала и капиталовите изисквания" (Приложение 4 в изданието от 2004 г., съответстващо на Приложение 6 в изданието от 2006 г. на същия документ) и се използват при прилагането на чл. 63, ал. 7 от Наредба № 8 на БНБ. "

Правомощията за банков надзор се основават на разпоредби на закона. Съгласно чл.19, ал.1 от Закона за БНБ, в БНБ се обособява и управление "Б. надзор", което се ръководи пряко от подуправител, определен от Народното събрание. Видно от ал.3 на същата разпоредба, в рамките на предоставените им компетенции със закон или с приет от управителния съвет нормативен акт подуправителите организират, ръководят и отговарят за дейността на ръководените от тях управления. Съгласно чл.20, ал.3 ЗБНБ в редакцията след ДВ брой 101/2010г.:*"Надзорът върху банковата система се осъществява от подуправителя, ръководещ управление "Б. надзор", съгласно определен в закон ред и издадените за неговото прилагане нормативни актове. При упражняване на надзорните си правомощия той прилага самостоятелно и независимо предвидените в закон мерки за въздействие и санкции."* Следователно,упражняването на надзорните

правомощия се изразява в прилагането на мерки за въздействие и санкции. Видно то чл.103 от ЗКИ, озаглавен Надзорни мерки, БНБ може да приложи надзорните мерки по ал. 2, когато установи, че банка или нейни администратори или акционери са извършили действия или са допуснали бездействия, конкретно посочени в първата алинея. Ищецът не е посочил конкретна, предвидена в закона ярка за въздействие и санкция, която е следвало да бъде приложена прямо К. в периода 2012-2014г. (съвпадащ с периода на одитния доклад на Сметната палата). Но дори и да беше посочил, то прилагането на мерки за банков надзор не е фактическо а правно действие. Това е така, тъй като съгласно чл.103, ал.4 ЗКИ, мерките за банков надзор се прилагат с акт, който има незабавно действие, а банковият надзор се изразява в прилагането на мерки за въздействие и санкции, съгласно чл.20, ал.3 ЗБНБ. Съответно на това бездействието да се осъществи банков надзор съставлява неупражняване на правомощие за прилагане на *предвидените в закон мерки за въздействие и санкции* чрез издаването на акт - индивидуален административен акт с адресат конкретна кредитна институция, подлежащ на съдебен контрол.

Изложеното обуславя извод, че вторият иск, предявен при условията на евентуалност, на първо място, не се основава на фактическо бездействие на подуправителя на управление "Б. надзор" по смисъла на чл.204, ал.4 АПК, и съответно на това съдът е в невъзможност да установи незаконосъобразност на такова действие. Този извод изключва разглеждането на останалите елементи по чл.1, ал.1 вр. чл.4 ЗОДОВ за ангажиране на отговорността на държавата за вреди във връзка с чл.204, ал.4 АПК, подробно указани на ищеца в определение на съда от 13.01.2021г., и по които е имал възможността да изрази становище.

По искането на ответника за присъждане на разноски.

Настоящият състав на съда намира, че искането е неоснователно. Видно от списък аза разноски по чл.80 ГПК, ответникът претендира само разноски, представляващи адвокатско възнаграждение общо в размер на 17 652 лв. за всички съдебни производства, в които е разглеждан процесният иск.

В казуса по делото е приложима редакцията на чл.10 ЗОДОВ до изменението й със ЗИД на ЗОДОВ с ДВ брой 94/2019г. Това следва от пар.6, ал.1 на ПЗР на ЗИД на ЗОДОВ, обн. ДВ брой 94/2019г. от 29.11.2019г., според която разпоредба този закон се прилага за предявените иски молби след влизането му в сила. В казуса по делото исковата претенция е предявена на дата 18.02.2016г., пред АССГ. По тези съображения чл.10, ал.4 ЗОДОВ, нова разпоредба, приета с посоченото изменение на закона, не е приложима, приложима е правната уредба до приемането на изменението на чл.10 ЗОДОВ със ЗИД на ЗОДОВ с ДВ брой 94/2019г.

ЗОДОВ предвижда ищецът да бъде осъден да заплати на ответника само „разноски по производството и само ако изцяло оттегли иска. Така съгласно чл. 10, ал.2 ЗОДОВ, в действащата редакция - след ДВ брой 43/2008г.:" Ако искът бъде отхвърлен изцяло, съдът осъжда ищеца да заплати разноските по

производството.". Без съмнение разпоредбата има предвид разноски по съдебното производство а не присъждане на възнаграждение за адвокат на ответника. По процесното искане на ответника БНБ за присъждане на понесени разходи за възнаграждение на адвокат, на основание отхвърляне на иска спрямо него, чл.10, ал.2 ЗОДОВ в относимата редакция, е неприложим, нито друго правно основание по АПК или ГПК, на основание следното:

-В разпоредбата на чл.10, ал.2 ЗОДОВ, която е специална уредба по отношение на нормите на чл.143 АПК и чл.78 ГПК, законодателят не е предвидил изрично, че при отхвърляне изцяло или частично на предявените искове, на ответника се дължи заплащане на възнаграждение за един адвокат, ако е имал такъв или юрисконсултско възнаграждение, ако е бил защитаван от юрисконсулт.

-Липсата на изрична уредба по този въпрос не е празнота в правото, която следва да се запълни по аналогия на закона чрез прилагането на норми на АПК или ГПК. Това е така именно поради наличието на изричната уредба по този въпрос в чл. 10, ал.2 ЗОДОВ по отношение на едната страна в производството - ищецът.

-В подкрепа на тези изводи, че българският законодател изрично е ограничил чрез специална уредба финансовата тежест, която следва да понесат ищците по исковете за вреди на основание чл.1, а.1 ЗОДОВ, е и даденото тълкуване от Европейският съд по правата на човека за правото на достъп до съд по чл.6, т. 1 от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи - решението от 12 юли 2007г. по делото С. срещу България, в което освен другото съдът е приел, че :

"от практична гледна точка налагането на съществена финансова тежест след приключването на процедурите може да играе ролята на ограничение на правото на достъп до съд...", "останалите разноски също не следва да съставляват неразумно ограничение на правото на достъп до съд." - т. 54 и т. 59 от мотивите на решението.

Следва да се посочи, че именно след постановяване на това решение, е приета редакция на чл.10, ал.2 ЗОДОВ –с ДВ брой 43/2008г.

- Освен горното, възнаграждението на адвоката, заплатено от ответника по иска, не съставлява „разноски по производството“ по смисъла на чл.10, ал.2 ЗОДОВ. Конкретно на въпроса дали възнаграждението за процесуално представителство, платено от ответник по иска за адвокатско възнаграждение или възнаграждение на юрисконсулт представлява „разноски по производството“ по смисъла на чл.10, ал.2 ЗОДОВ, следва да се даде отрицателен отговор. В чл. 10, ал.3 ЗОДОВ законодателят е предвидил хипотезите, в които ответникът може да бъде осъден да заплати на ищеца държавна такса, разноски и възнаграждение на адвоката или юрисконсулта за процесуално представителство, ако искът бъде уважен изцяло или частично. Законодателят идентично е разграничил като е посочил отделно възнаграждението за един адвокат от разноските по производството в текстовете на чл. 143, ал. 1 АПК и в чл. 78, ал. 1 ГПК. Следва да се отбележи, че друг извод не следва и от съдържанието на чл. 75 и 76 ГПК - разноските по производството са такива за свидетели и вещи лица и касаят разходи,

необходими за извършване на процесуални действия по искания на страните (чл. 76 ГПК), т.е. разноси за събиране на доказателства в хода на съответното съдебно производство и които се определят от съда.

По арг. от чл. 15, ал.3 от Закона за нормативните актове, разпоредбите възлагащи финансови тежести за една от страните по делото следва да се тълкуват стриктно. А от съдържанието на обсъдените разпоредби следва извода, че законодателят изрично разграничава "разноси за производството" от възнаграждение за един адвокат, респективно юрисконсултското възнаграждение. Последните, макар и да са разходи по делото за съответната страна, не са разноси по производството по смисъла на чл.10, ал.2 ЗОДОВ.

В заключение, в приложимата редакция на чл.10 от ЗОДОВ следователно не е предвидено изрично възстановяването на разхода за ползваната от ответника по иска адвокатска услуга или заплащане на юрисконсултско възнаграждение в негова полза, в хипотезата на отхвърляне на иска за отговорност за вреди, а норми по АПК или ГПК, уреждащи в тежест на ищеца дължимост на такова възнаграждение, са неприложими според настоящия съдебен състав.

Цитираното от ответника определение на смесен състав на ВКС и ВАС не води до друг извод, доколкото не дава задължително тълкуване на поставения въпрос.

По тези съображения, настоящият съдебен състав приема, че приложимата правна уредба по ЗОДОВ не предвижда възстановяване на разходи на ответника за адвокатско възнаграждение при отхвърляне на процесния иск, с оглед на което и искането не следва да бъде уважено.

На основание всичко изложено, исковата претенция е изцяло неоснователна, като съдът следва да постанови отхвърлянето ѝ, с оглед на което и на основание чл.172, ал.2 АПК, съдът

РЕШИ:

ОТХВЪРЛЯ искът на Л. К. с ЕГН [ЕГН], с постоянен адрес в [населено място], срещу Българска народна банка, за присъждане на обезщетение за вреди в размер на 117 997,51 лв., която сума представлява разлика между размера на вложенията на ищеца в Корпоративна търговска банка АД в несъстоятелност и изплатения гарантиран депозит.

Решението подлежи на обжалване пред Върховен административен съд в 14-дневен срок отсъобщаването му.

Съдия: